

Is Europa sociaal? - Geert Messiaen

Geert Messiaen, doctor in de rechten
en licentiaat in het notariaat, is
secretaris-generaal van de
Landsbond van Liberale
Mutualiteiten

De voorbije jaren keerden steeds meer burgers zich tegen de Europese Unie. Zowel populisten van rechts als extremisten van links braken het Europese huis af en bepleitten een terugkeer naar de klassieke natiestaat, met opnieuw grensbewaking en vaak zelfs pleitend voor de herinvoering van de oorspronkelijke munteenheid. Dus opnieuw terug naar het Frankrijk met de Francs, Italië met de Lires en Nederland met de Guldens. Hun redenering is de volgende: vroeger ging alles beter en dus moeten we alle stappen in de Europese eenmaking terugzetten. De goedkeuring door een meerderheid van de bevolking van de Brexit was daar een sprekend voorbeeld van. Maar ook in andere landen gaan steeds meer stemmen op om de EU te verlaten.

Ze voeden de illusie dat elke natie afzonderlijk beter in staat zal zijn om problemen zoals migratie, veiligheid en vergrijzing op te lossen.

Volgens voorstanders van de Europese eenmaking is dit nonsens. Juist de eengemaakte markt, zonder belemmeringen of protectionisme, zorgt voor meer economische groei en welvaart. Sterker nog, landen die niet aangesloten zijn, zoals Zwitserland en Noorwegen, passen hun wetgeving aan aan die van de EU om mee te profiteren van het economische schaalvoordeel. Maar er zijn nog redenen om te blijven ijveren voor meer Europa. In zijn boek *Is Europa sociaal?* stelt Geert Messiaen dat Europese samenwerking meer dan ooit nodig is ‘vermits de problemen van de vergrijzing, de financiële crisis, de milieuvervuiling, de opwarming van de aarde en de vluchtelingenstromen onmogelijk nog op nationaal niveau aan te pakken zijn’. De secretaris-generaal van de Landsbond van Liberale Mutualiteiten bepleit pleit voor een sociaal Europa, voor het behoud en de versterking van onze gezondheidszorg op Europees niveau.

Messiaen is niet blind voor de fouten in de Europese constructie. Hij geeft er juist felle kritiek op, maar in tegenstelling tot de populistten die de EU overboord willen gooien, wil hij het juist versterken maar dan wel door de klemtoon te verleggen van het louter economische naar het sociale. Met een Europese Unie die voor al haar burgers zorgt, met goede medische zorgen, behoorlijke pensioenen, sociale bescherming, bestrijding van armoede, steun aan de werklozen, betere arbeidsvoorwaarden, beheersing van de migratie en een leefbaar milieu. Hiermee spoort hij met de grootste bekommernissen van de Europese burgers zelf. Uit de Eurobarometer 2017 blijkt dat zij willen dat de EU meer doet in de strijd tegen werkloosheid, en meer aandacht besteedt aan gezondheid en sociale zekerheid. Dat laatste is absoluut nodig, aldus Messiaen, die stevast verwijst naar de vergrijzing die zich in alle EU-landen voordoet.

De auteur erkent dat er in heel wat Europese landen nog steeds een sterke sociale zekerheid bestaat – in tegenstelling tot de evolutie in de Angelsaksische landen – maar maakt zich toch grote zorgen. Zo zijn er binnen de Europese Unie grote verschillen qua sociale bescherming en staan we nog ver van een eenvormig Europees sociaal zekerheidssysteem dat zou gelden voor alle lidstaten. Ook de enorme besparingen die

Europa oplegt, beperken volgens Messiaen de toegang tot een betere en ook veiligere gezondheidszorg en steun aan de minst bedeelden. Meer nog, ze hollen bestaande sociale beschermingen uit. De auteur verwijst naar de situatie in Griekenland waar de pensioenen fors werden verlaagd. ‘Eind 2016 leefden 2,5 van de iets meer dan 10 miljoen Grieken onder de armoedegrens en 3,8 miljoen anderen flirtten ermee’, zo schrijft Messiaen. Zijn punt is dat we het land niet kapot mogen besparen, maar juist moeten zorgen voor nieuwe banen.

Economische ontwikkeling mag niet ten koste gaan van sociale dienstverlening en van een goed gezondheidsbeleid, dat is zowat de rode draad doorheen het boek. En het mantra van de besparingen mag voor Messiaen niet ten koste gaan van de zwakken. Voor alle duidelijkheid, de auteur is niet tegen een meer efficiënte sociale zekerheid. Zo beseft hij ook dat bijvoorbeeld het afschaffen van de doktersbriefjes zullen leiden tot minder papierwerk en dus tot minder administratie. Maar tegelijk poneert hij dat de rol van ziekenfondsen evolueert naar gezondheidsfondsen die zich bezighouden met preventie en informatie over beter leven. Messiaen beseft heel goed dat de ziekenfondsen een nieuwe rol te vervullen hebben en dat doen ze ook. Zo verwijst hij naar de internationale samenwerking van de ziekenfondsen uit de diverse landen – zowel binnen als buiten de EU – die één gemeenschappelijk doel hebben: het verdedigen van de rechten en de gezondheid van de patiënt.

In het hoofdstuk *Hoe de EU socialer maken?* wijst Messiaen op het feit dat extreemrechts, populisten en eurosceptici de wind in de zeilen hebben en dat de EU daarin zelf een verpletterende verantwoordelijkheid draagt, onder meer door haar lakse houding tegenover banken en multinationals, zo schrijft hij. Dat laatste klopt niet helemaal. De EU is momenteel zowat de enige economische grootmacht die internetmastodonten zoals Microsoft (2013), Apple (2016), Google en Facebook (2017) voor honderden miljoenen euro's aan boetes hebben opgelegd. Op 19 april 2018 verhuisde Facebook 1,5 miljard gebruikers om de Europese privacyregels te ontvluchten. Ook multinationals zoals Starbucks en Amazon liggen in het vizier van de EU-Commissie. Maar Messiaen heeft gelijk dat Europa de perceptie tegen heeft. Daarom pleit hij voor een grotere betrokkenheid van het middenveld, onder meer van de ziekenfondsen die beter dan wie ook de bekommernissen kennen van hun leden. En hij pleit voor Europese instanties die democratisch verkozen worden.

Ziekenfondsen kunnen op Europees vlak ook een belangrijke rol spelen in de strijd tegen milieuziekten, zoals tegen fijn stof, pesticiden en hormoonverstorende stoffen, wat ten goede zou komen aan de gezondheid van alle burgers. Dat de ziekenfondsen een ware internationale ambitie hebben en zich willen inzetten voor het milieu, blijkt uit het feit dat ze verenigd zijn in de *Association Internationale de la Mutualité* (AIM) en zo aangesloten bij de internationale koepelorganisatie *Health and Environment Alliance* (HEAL) die actief is in 25 landen. Zij stuurt oa. aanbevelingen over de transitie naar een gifvrije en koolstofarme economie teneinde de aarde leefbaar te houden. Al die inspanningen leiden er volgens Messiaen toe dat men eindelijk gehoor krijgt tot in de hoogste Europese cenakels, al blijft hij bijzonder kritisch ten aanzien van EU-Commissievoorzitter Jean-Claude Juncker die in zijn State of the Union van september 2017 bijvoorbeeld met geen woord repte over het belang van de sociale economie.

Ook dat is een stokpaardje van Messiaen. Hij wijst er op dat de EU meer dan twee miljoen sociale economiebedrijven en organisaties telt, waaronder coöperatieven, ziekenfondsen, vzw's, stichtingen en sociale ondernemingen, die samen meer dan elf miljoen mensen tewerk stellen. 'De sociale economiebedrijven zijn actief in verschillende sectoren, waaronder de ziekenfondsen, landbouw, banken en beschutte werkplaatsen', aldus de auteur, en zij dragen bij tot een economische politiek van duurzaamheid, verbetering van de tewerkstelling, milieubescherming, sociale zekerheidsbeleid, enzovoort. Vandaar zijn eis voor een Europese erkenning van de sociale economie als een geheel van belangrijke werkgevers. Europa moet zich niet enkel bekommeren om de financiële gezondheid van de begrotingen van de diverse lidstaten, maar veeleer om de reële gezondheid van haar burgers. Het zou alvast opnieuw legitimiteit geven aan het Europese project.

Het hele boek ademt een grote bezorgdheid uit over de toekomst van de gezondheidszorg in Europa. Messiaen is bijzonder kritisch over de huidige gang van zaken in Europa maar hij weigert het pad op te gaan van de populistische eurocritici. Hun diagnose is vaak juist, maar hun remedie is fout, zo stelt hij. De EU moet blijven maar dan wel meer rekening houden met de verzuchtingen van haar burgers want 'Europa is er voor zijn inwoners en niet omgekeerd!' Messiaen blijft een overtuigde Europeaan en haalt daarvoor nog één heel belangrijk argument voor aan.

‘We hebben Europa nodig omdat het al meer dan een halve eeuw vrede heeft gegarandeerd tussen de lidstaten,’ en hij herhaalt zijn pleidooi om kinderen en jongeren in scholen de noodzaak van een Verenigd Europa bij te brengen. *Is Europa sociaal?* is een stevig onderbouwd en bijzonder rijk boek, geschreven door een geëngageerde en overtuigende pleitbezorger van het sociaal liberale gedachtegoed. Het is een must-read voor al wie bekommert is om Europa en om de gezondheid van haar burgers.

Geert Messiaen, *Is Europa sociaal?*, Gompel & Svacina, 2018

Recensie door Dirk Verhofstadt – Liberales

“Is Europa sociaal?” werd uitgegeven bij Gompel & Svacina

Meer info: geert_messiaen@hotmail.com